

FN-rapport om våldet i april-maj

Dåvarande utrikesministern José Ramos-Horta begärde i juni 2006 att FN skulle tillsätta en oberoende specialkommission för att utreda händelserna 28-29 april och 23-25 maj 2006 och fastställa fakta och omständigheter.

Kommissionen publicerade sin rapport den 17 oktober.

Specialkommissionen slår fast att

- regeringen inte iakttog de lagstadgade reglerna, när den kallade in armén den 28 april
- major Reinado och hans män är skäligen misstänkta för angreppen den 23 maj och att presidenten borde ha varit mer återhållsam i sina kontakter med Reinado efter dennes desertering, men att presidenten varken beordrade eller godkände att Reinado och männen under hans befäl begick kriminella handlingar
- överbefälhavaren Taur Matan Rauk inte är ansvarig för att obeväpnade poliser den 25 maj sköts av armésoldater efter att vapenstilletåndet ingåtts, även om han misslyckades med att undersöka alla möjligheter att förhindra konfrontationen mellan armén och polisen
- vapen både från armén och polisen delades ut till civila och att dåvarande inrikes- och försvarsministrarna, Rogerio Lobato och Roque Rodrigues, och överbefälhavaren Taur Matan Ruak handlade utan stöd av lagen och borde ställas inför rätta för olaglig överföring av vapen
- det inte finns några bevis för att förre premiärministern Mari Alkatiri gjorde något olagligt, men att det finns misstankar, som borde utredas ytterligare, om att han kände till att Lobato olag-

ligt delade ut vapen till civila.

Specialkommissionen har identifierat åtskilliga personer skäligen misstänkta för direkt medverkan i brottsliga handlingar under krisen och rekommenderar att de ställs inför rätta.

Rapporten återger mångas oro för att "strafffrihetskulturen" skulle förstärkas om förövarna av våldet i april och maj inte ställs till svars. I realiteten har straffrihet för allvarliga brott fortsatt finnas efter den indonesiska ockupationens slut. Efter sju år och tallösa rättegångar har Indonesien, Östtimor och Förenta Nationerna misslyckats att ställa de ansvariga för brott mot mänskliga rättigheter 1975-1999 till svars. Det har lett till att en del i Östtimor tror att de inte kommer att ställas till svars, när de begår våldsbrott eller möter våld med våld.

Parlaments- och presidentvalen 2007 kommer att bli viktiga för att lösa Östtimors politiska problem. Nyligen utsåg FN:s generalsekreterare en expertgrupp för att främja att valen blir fria och rättvisa. Specialkommissionen undvek att diskutera politiska faktorer bakom våldet, men dessa faktorer existerar och det är väsentligt för Östtimors politiker, kandidater, partier och medborgare att ta itu med dem.

En del av problemen härrör från Östtimors väpnade styrkors (Falintil-FDTL) oklara uppdrag, dåliga samband, brott mot lag och förordningar, disciplinbrist och andra diskutabla åtgärder. Historiska, personliga, och regionala motsättningar inom och mellan polisen och militären måste överbryggas. Det har visat sig svårt att ge arbete och erkännande åt dem som vigde sitt liv åt självständighetskampen. Att omvandla delar av motståndarmén till försvarsstyrkan har inte löst problemen.

Tommy Pollák

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.